

UDC 330.35:316.42:338.45(4+477)

JEL Classification: O11, O33, R11, I31, F62

*Созанський Л. Й.***ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ СТРУКТУРНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ
ЕКОНОМІКИ ТА ЇЇ ВПЛИВУ НА ЯКІСТЬ ЖИТТЯ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД
І ВИСНОВКИ ДЛЯ УКРАЇНИ**

ДУ “Інститут регіональних досліджень ім. М. І. Долішнього НАН України”, Львів, Україна

У статті теоретично і емпірично обґрунтовано гіпотезу про те, що структурні економічні трансформації (орієнтовані на високо та середньо високотехнологічні виробництва, наукоємні послуги) та економічна глобалізація впливають на якість життя країн ЄС, яка вимірюється індексом людського розвитку. Для емпіричного доведення гіпотези використано індивідуальні регресії для кожної країни ЄС. Моделі розраховано методом найменших квадратів із застосуванням адаптивних часових лагів для кожної незалежної змінної. Встановлено значну диференціацію впливу структурних змін на індекс людського розвитку залежно від структурних та якісних параметрів функціонування і спеціалізації країни. Доведено, що структурні зміни у напрямку зростання частки високо та середньо високотехнологічних виробництв, наукоємних послуг та економічної глобалізації мають значний вплив на індекс людського розвитку у країнах із перехідною економікою та/або вузькою спеціалізацією на окремих ВЕД. Натомість у високорозвинених економіках вплив структурних змін в економіці на якість життя є помірним. Найвищий індекс людського розвитку спостерігається у тих країнах, в економіках яких оптимально поєднується технологічна структура ВДВ, а пріоритетом економічного розвитку є ефективність, продуктивність, технологічність та інноваційність високо та середньо високотехнологічних виробництв. Встановлено, що здебільшого у країнах ЄС вплив на якість життя структурних трансформацій в економіці та економічної глобалізації є відкладеним, тобто проявляється через 1-3 роки. Теоретично і емпірично обґрунтовано, що продуктивність праці не є ключовим рушієм структурних змін, а лише їх результатом, який залежить від застосування технологій, інноваційності виробничих процесів, соціально-економічної ефективності, виробничої ролі високо та середньо високотехнологічних виробництв і наукоємних послуг країни у глобальних ланцюгах формування вартості. На основі результатів дослідження сформувано висновки щодо пріоритетів реконструктивного розвитку української економіки.

Ключові слова: високо і середньо високотехнологічні виробництва, наукоємні послуги, продуктивність праці, структурна трансформація економіки, економічна глобалізація, індекс людського розвитку.

DOI: 10.32434/2415-3974-2025-22-2-82-93

© Созанський Л. Й., 2025

This article is licensed under Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC-BY)

Созанський Л. Й.

Вступ та постановка проблеми

Останні десятиліття у країнах ЄС спостерігається структурна трансформація економік у напрямку переходу від сектору сільського господарства до промисловості та сфери послуг. Ймовірними чинниками та цілями цього трансформаційного вектору є швидкий технологічний розвиток, фінансово-економічна і соціальна результативність діяльності суб'єктів господарювання. В Україні також відбуваються структурні економічні трансформації, однак із значною динамікою, варіативністю та зумовлюються гео економічними, геополітичними чинниками, російсько-української війною. Так, упродовж 2010-2015 років частка сільського господарства у ВДВ української економіки зростала з 8,4% до 14,2%, але у наступні роки поступово знижувалась до 8,6% у 2023 році. Відповідна частка промисловості у 2010-2015 роках знижувалась з 25,6% до 23,3%, зростала у 2016-2017 роках до 25% та у 2023 році фіксувалась на рівні 19,9%. Частка ВЕД державне управління; обов'язкове соціальне страхування у ВДВ економіки у 2023 році досягла 24,4% (проти 7,2% у 2021-му) і є найвищою серед секторів української економіки [1].

Українська економіка характеризується низькою продуктивністю. Згідно з даними МВФ, у 2025 році ВВП на душу населення України становитиме 6,6 тис. дол. США, тоді як у Польщі – 26,8 тис. дол. США, а в Угорщині – 24,8 тис. дол. США [2]. Швидкий технологічний розвиток, економічна глобалізація і регіоналізація, подовження ланцюгів формування вартості, глобальна нестабільність, ймовірно, відображаються на економічному добробуті та зумовлюють необхідність детальнішого вивчення теоретичних і практичних аспектів якості життя під впливом глобальних викликів та змін у світовій економіці. Євроінтеграційні процеси і потреба реконструктивного розвитку української економіки актуалізують дослідження структурних трансформацій в економіках країн ЄС з позиції релевантності для України.

Аналіз досліджень та публікацій

Структурні трансформації в економіці та їх вплив на окремі показники якості життя обґрунтовуються у працях багатьох відомих науковців. Так, лауреат Нобелівської премії з економіки (1971) Саймон Кузнець довів таку закономірність: «в економіках, де дохід на душу населення значно зріс, частка робочої сили, зайнятої в сільському господарстві, зменшилася, а частка зайнятої в не-сільськогосподарській сфері зросла» [3]. Артур Льюїс (лауреат Нобелівської премії з економіки

1979 року) обґрунтував тезу: «якщо будь-яка частина прибутків реінвестується у виробничі потужності, прибутки будуть безперервно зростати відносно національного доходу, і нагромадження капіталу також зростатиме відносно національного доходу» [4]. Колін Кларк стверджував, що в міру зростання реального доходу на душу населення, частка робочої сили послідовно зменшується у первинному секторі (сільському господарстві) та зростає у вторинному (промисловості), а згодом у третинному (сфері послуг) [5]. Стосовно одного із вагомих елементів якості життя висловлено думку, що «економічний прогрес можна визначити просто як покращення економічного добробуту». Лауреат Нобелівської премії з економіки (1973) В. Леонт'єв створив міжгалузеву модель, яка дозволяє кількісно оцінити вплив структурних змін у виробничих зв'язках на зміну випуску, ВДВ, зайнятості, кінцевому споживанні (у розрізі домашніх господарств та суб'єктів господарювання) та довів, що структурний аналіз показує, як зміни кінцевого попиту впливають на розподіл доходів та зайнятості між секторами економіки [6].

У сучасних дослідженнях проблематика впливу структурної трансформації економіки на якість життя в країнах ЄС суттєво розширилась та поглибилась. У ряді досліджень емпірично доведено, що економічна трансформація, окрім позитивних наслідків на певні економічні показники добробуту, може спричинити: зростання нерівності у доходах працівників, пришвидшену урбанізацію і, як наслідок, – зміну способу життя, соціальної дезінтеграції [7]; пастку середнього доходу та сконцентрованість на секторі сільського господарства та окремих низько технологічних секторах промисловості і сфери послуг [8].

Чинники впливу на показники якості життя, окрім структурних змін в економіці, доповнюються: відкритістю торгівлі та залежністю від імпорту енергоносіїв; інвестиційною активністю; рівнем освіти та використання Інтернету (мобільних телефонів); витратами на дослідження [9]; глобалізацією та технологічними змінами [10]; наслідками пандемії COVID-19; змінами клімату; геополітичною нестабільністю; регіональною інтеграцією; наслідками російсько-української війни [11]. Емпіричними дослідженнями встановлено, що конвергенція нерівності доходів відбувається в межах груп економік, які характеризуються різними структурними умовами [12]. Упродовж 1995–2024 років у всіх країнах ЄС-27 частки зайнятості у сфері послуг зростали, натомість зменшувались у переробній і добувній промисловості,

сільському господарстві. Водночас збільшення частки працівників з вищою освітою не супроводжується зростання продуктивності праці в ЄС, навпаки вона неухильно сповільнюється з 1995 року [13].

Перерозподіл економічної активності з 1970-х років у бік сектору послуг мало сильний негативний вплив на сукупне зростання продуктивності праці в більшості європейських країн [14]. Соціальні та економічні зміни упродовж 2016-2020 років негативно вплинули на задоволеність життям у ЄС, середнє значення депресій та пригніченості збільшилось на 6,8% [15]. Якість життя у скандинавських країнах є вищою, аніж у західноєвропейських та країнах Південної і Східної Європи [16]. Структурні зміни у бік більш продуктивних, наукоємних видів діяльності сприяли зниженню нерівності в оплаті праці, зумовленої зменшенням найменш складних, а відтак і низькооплачуваних робочих місць у європейських країнах у 2010-2018 роках [17]. Результати досліджень підтверджують складність та поліаспектність впливу структурної трансформації економіки на рівень якості життя та водночас актуалізують необхідність досліджень, спрямованих на вивчення еволюції цих економіко-філософських категорій в умовах посилення глобальних викликів.

Мета статті та виклад основного матеріалу

Метою статті є вивчення теоретико-прикладних аспектів впливу структурної трансформації економіки на якість життя у країнах ЄС з погляду релевантності для України.

Структурна трансформація економіки як економічний еволюційний процес країн відображає перехід економіки від видів економічної діяльності, що характеризуються низькою продуктивністю та високою трудомісткістю, до більш кваліфікованих та кваліфіковано орієнтованих секторів [18]. Розвиток високопродуктивних секторів залежить від інституційного середовища та наявності відповідних людських ресурсів, і водночас зростання високотехнологічних секторів є чинником структурних змін в економіці [18]. Рушійними чинниками трансформаційних змін виступає зростаюча або вища продуктивність праці, яка виникає як наслідок технологічних змін. Однак, попри тенденцію значних структурних змін, зростання продуктивності праці у країнах ЄС знижується [13], [17].

Суперечність (значні структурні зміни в економіці, але зниження зростання продуктивності праці) може обумовлюватись різними методичними підходами до розрахунків, а також глобальними економічними процесами. Стосовно мето-

дичних підходів, то з математично-аналітичного погляду структурна трансформація в економіці країни – це зміни у структурі зайнятості або ВДВ у розрізі видів економічної діяльності (ВЕД). Найчастіше структурні зміни в економіці розглядаються як зміни у структурі зайнятості та інтерпретуються як переміщення працівників із менш продуктивного сектору (сільського господарства) до більш продуктивних – промисловості та сфери послуг. У цьому контексті важливими є два сутнісні аспекти.

По-перше, зменшення частки, для прикладу, сільського господарства у загальній кількості зайнятих в економіці може бути результатом суттєвої зміни чисельника (кількості зайнятих у сільському господарстві) або знаменника (загальної кількості зайнятих в економіці країни). З огляду на це, не завжди зменшення частки сільського господарства у загальній кількості зайнятих в економіці свідчить про зменшення кількості працюючих у цьому секторі, оскільки це може бути результатом динаміки зростання зайнятості в інших ВЕД.

По-друге, зміна зайнятості (за часткою) може бути вищою, аніж ВДВ. Тоді виникає тенденція, за якої продуктивність праці знижується або сповільнюється її зростання, але при цьому спостерігаються суттєві структурні зміни у економіці (за структурою зайнятості) від сільського господарства до промисловості та сфери послуг. Так частка сільського господарства у зайнятості економіки Польщі у 2024 році порівняно із 2023-м зменшилась на 1,2 в.п. (з 8,13% до 6,92%), а частка сільського господарства у ВДВ економіки зменшилась на 0,2 в.п. (з 3,06% до 2,86%). Розглянувши порівняння обґрунтовує, що для уникнення оціночних суперечностей аналіз структурних змін у економіці на базі структури ВДВ у розрізі ВЕД та її порівняння із якістю життя є більш об'єктивним, аніж за відповідною структурою зайнятості.

З погляду економічного аналізу, при оцінці структурних змін в економіці важливо враховувати, що серед видів промислової діяльності, виробництв переробної промисловості та сегментів сфери послуг є сектори, для яких априорі характерна порівняно нижча продуктивність праці або соціально-економічна ефективність (частка ВДВ у випуску). Це харчова, деревообробна промисловість, торгівля, а також ВЕД, які вважаються більш продуктивними – машинобудівні виробництва, сектор комп'ютерного програмування, консультацій та надання інформаційних послуг. Важливим є врахування й того, що один і той самий ВЕД у різних країнах може характеризувати-

тись різною ефективністю і продуктивністю праці. Так, згідно результатів авторських розрахунків за даними статистичної бази Євростат, у 2023 році продуктивність праці (ВДВ/кількість зайнятих) сільського господарства Німеччини у 4,6 разу перевищувала відповідний показник Польщі, а фармацевтичного виробництва – у 3,8 разу [19]. Окрім того, продуктивність праці сільського господарства Німеччини у 1,5 разу або на 50% перевищувала показник фармацевтичного виробництва Польщі. Отже, сільське господарство Німеччини відзначається вищою продуктивністю праці, аніж фармацевтичне виробництво Польщі. Розглянуте порівняння обґрунтовує, що продуктивність праці не є ключовим рушієм структурних змін в економіці, а лише результатом застосування технологій, складності, повноти, автоматизації та інноваційності виробничих процесів, ресурсо та трудомісткості продукції/послуг.

Значна відмінність продуктивності праці одного і того ж ВЕД у різних країнах може пояснюватись присутністю офшорингу та різною вагомістю країн у глобальних ланцюгах вартості. Гіпотетично, для прикладу, фармацевтичні корпорації Німеччини можуть переносити до Польщі виробничі процеси, які є ресурсномісткими та найменш продуктивними, а натомість самостійно виконувати найбільш технологічні, наукомісткі та більш продуктивні ланки виробничого циклу, що у результаті спричиняє значну відмінність у продуктивності праці цього виробництва у різних країнах. Висока продуктивність праці фармацевтичного виробництва Німеччини може обумовлюватись ключовою роллю у ньому досліджень і розробок, складністю технології, ефективністю капіталу. Причинами порівняно низької продуктивності праці названого виробництва у Польщі є зосередженість на трудомістких процесах масового виробництва менш складних препаратів, формуванні і пакуванні, логістиці та складанні.

Застосування офшорингу, аутсорсингу в країнах ЄС простежується за такими показниками. У Польщі у 2022 році 38,36% ВДВ економіки перебувало під іноземним контролем, в Угорщині цей показник становив – 40,81%, у Словаччині – 51,52%, тоді як у Німеччині – 17,38%. У Данії 35,96% зайнятих осіб в економіці працювало в іноземних філіях вітчизняних підприємств, у Німеччині цей показник становив – 16,8%, а у Польщі – лише 1,22% [19]. Ці показники обґрунтовують необхідність врахування економічної глобалізації як одного із вагомих чинників, взаємопов'язаних із структурною трансформацією економік. Під впливом економічної глобалізації

можуть змінюватись параметри структурної економічної трансформації. Зокрема, частка високотехнологічних виробництв у структурі ВДВ економіки може суттєво збільшитись, однак якщо ці виробництва в основному базуються на офшорингу, імпортній чи давальницькій сировині, є складальними, то суттєве економічне зростання, збільшення продуктивності праці чи інші бажані соціально-економічні ефекти у стратегічній перспективі не відбуваються. Натомість існує великий ризик потрапляння економіки до «пастки середнього доходу».

З розглянутого випливає, що результати дослідження структурних трансформацій економіки, аналізу структурних змін від сільського господарства до промисловості і сфери послуг без врахування параметрів технологічності та ефективності вже не є достатньо інформативними. Актуальна специфіка господарювання зумовлює необхідність оцінювання структури ВДВ у розрізі ВЕД за рівнем технологічності та показниками, що відображають економічну глобалізацію. Пояснюючи результати досліджень структурної трансформації економіки можна звертати увагу на такі характеристики ВЕД як соціально-економічна ефективність, продуктивність праці, специфіка їх (ВЕД) функціонування у певній країні.

Гіпотеза цього дослідження полягає у тому, що структурна трансформація економіки має вплив на соціально-економічні показники добробуту, які узагальнено охоплюють економіко-філософську та соціальну категорії «якість життя». Потенційним обґрунтуванням гіпотези є те, що структурна трансформація в економіці взаємопов'язана із продуктивністю праці ВЕД, яка певною мірою вже відображає такі економічні характеристики діяльності як прибуток, заробітна плата, амортизація та зайнятість. Однак якість життя не обмежується лише економічною стороною добробуту. Всесвітня організація здоров'я визначає якість життя як сприйняття людиною свого місця в житті в контексті культури та системи цінностей, в яких вона живе, та стосовно своїх цілей, очікувань, стандартів та проблем [20].

Для вимірювання якості життя Європейська статистична служба Євростат використовує широкий набір показників-індикаторів, який поєднує об'єктивні статистичні дані з результатами суб'єктивних опитувань та відображає такі компоненти якості життя: матеріальні умови життя, зайнятість та якість роботи, охорона здоров'я, освіта, дозвілля та соціальні взаємодії, економічна та фінансова безпека, урядування та основні права, природне та житлове середовище, загальний

суб'єктивний добробут (задоволеність життям) [21]. Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), вимірюючи економічні і соціальні сторони якості життя, розраховує індекс кращого життя, що дозволяє порівняти добробут людей у різних країнах на основі 11 вимірів, які визначено як важливі у сферах матеріальних умов життя, якості життя та стосунків у громаді. Організацію Об'єднаних Націй (ООН) (через її агентство ПРООН) з метою виміру національного соціального і економічного прогресу, виходячи за рамки виключно економічних показників застосовується індекс людського розвитку (HDI), який вимірює середні досягнення країн у трьох основних вимірах людського розвитку: довге та здорове життя, наявність знань та гідний рівень життя. Вимір здоров'я оцінюється за тривалістю життя при народженні. Вимір освіти вимірюється

за середньою тривалістю навчання для дорослих віком 25 років і старше та очікуваною тривалістю навчання для дітей шкільного віку. Вимір рівня життя оцінюється валовим національним доходом на душу населення [23].

Лідерами за індексом людського розвитку в ЄС у 2022 році були Данія, Швеція і Німеччина. Для економік цих країн характерні порівняно високі значення таких показників, як: частка високої і середньо високотехнологічних виробництв у ВДВ економіки; частка наукоємних послуг у ВДВ економіки; індекс економічної глобалізації (табл. 1). Найнижчий індекс людського розвитку фіксувався у Болгарії, Румунії, Словаччині. В економіках цих країн значення двох структурних показників та індексу економічної глобалізації знаходились у діапазоні, нижчому за відповідне середнє значення для країн ЄС.

Таблиця 1

Рейтинг країн ЄС за індексом людського розвитку (HDI), структурними показниками економіки та індексом економічної глобалізації у 2022 році

Країна	Індекс людського розвитку	Країна	Частка високої і середньо високотехнологічних виробництв у ВДВ економіки	Країна	Частка наукоємних послуг у ВДВ економіки	Країна	Індекс економічної глобалізації, де факто
Данія	0,959	Німеччина	0,123	Люксембург	0,484	Нідерланди	92
Швеція	0,959	Чехія	0,106	Мальта	0,384	Ірландія	90
Німеччина	0,955	Словенія	0,102	Нідерланди	0,349	Бельгія	89
Нідерланди	0,953	Угорщина	0,098	Бельгія	0,342	Мальта	89
Ірландія	0,947	Данія	0,092	Кіпр	0,323	Кіпр	88
Фінляндія	0,946	Фінляндія	0,087	Франція	0,317	Естонія	85
Бельгія	0,945	Австрія	0,082	Швеція	0,311	Данія	84
Австрія	0,927	Словаччина	0,074	Фінляндія	0,287	Люксембург	83
Словенія	0,926	Бельгія	0,069	Данія	0,283	Швеція	82
Люксембург	0,922	Італія	0,064	Німеччина	0,279	Угорщина	82
Мальта	0,917	Швеція	0,061	Словенія	0,268	Фінляндія	82
Франція	0,916	Нідерланди	0,057	Австрія	0,268	Словенія	81
Чехія	0,911	Польща	0,055	Португалія	0,264	Австрія	81
Іспанія	0,911	Румунія	0,048	Естонія	0,259	Німеччина	81
Кіпр	0,908	Литва	0,044	Болгарія	0,252	Латвія	80
Італія	0,905	Франція	0,040	Італія	0,248	Литва	80
Естонія	0,902	Іспанія	0,040	Хорватія	0,244	Греція	79
Польща	0,902	Болгарія	0,040	Латвія	0,243	Словаччина	77
Греція	0,897	Латвія	0,033	Іспанія	0,237	Франція	76
Литва	0,888	Португалія	0,033	Польща	0,237	Португалія	76
Хорватія	0,886	Хорватія	0,032	Чехія	0,231	Хорватія	76
Португалія	0,883	Естонія	0,032	Угорщина	0,230	Чехія	74
Латвія	0,881	Греція	0,026	Румунія	0,227	Болгарія	74
Словаччина	0,873	Мальта	0,016	Словаччина	0,214	Іспанія	74
Угорщина	0,867	Кіпр	0,010	Литва	0,211	Італія	69
Румунія	0,840	Ірландія	0,004	Греція	0,194	Польща	68
Болгарія	0,835	Люксембург	0,002	Ірландія	0,162	Румунія	63
Середнє значення	0,909	Середнє значення	0,054	Середнє значення	0,272	Середнє значення	79,874

Джерело: авторські розрахунки за даними [19], [23], [24]

З метою доведення висунутої вище гіпотези проведено аналітичне дослідження впливу структурних трансформацій в економіці на якість життя в країнах ЄС. Показником-індикатором якості життя обрано індекс людського розвитку (HDI) оскільки він відображає найбільш об'єктивні соціальні і економічні аспекти людського добробуту. Структурні зміни в економіці відображено трьома показниками: часткою високо та середньо високотехнологічних виробництв у ВДВ економіки країн (H); часткою наукоємних послуг у ВДВ економіки країни (S); індексом економічної глобалізації (G) [24]. Обґрунтування обраних структурних показників впливу на якість життя впливає із вже розглянутих результатів теоретичних і практичних аспектів структурної трансформації економіки і якості життя. Ідентифікація високо та середньо високотехнологічних виробництв та наукоємних послуг здійснювалась за методикою відповідної класифікації Євростат [25]. Об'єктом дослідження обрано економіку 27 країн ЄС за 2000-2022 роки. Обраний період дослідження зумовлений тим, що на час проведення дослідження інформація про індекс економічної глобалізації була доступною лише до 2022 року. Для точності моделювання застосовувались індивідуальні регресії, розраховані методом найменших квадратів із лагами для кожного H, S і G. Оптимальний вибір лагів для кожного із показників структурних змін та індексу економічної глобалізації кожної країни здійснювався за критерієм адаптивної точності.

За результатами кореляційно-регресійного аналізу отримано регресійні рівняння для кожної із 27 країн ЄС. Отримані регресійні рівняння відзначаються високою пояснювальною здатністю – коефіцієнт детермінації (R^2) варіювався від 0,829 (Мальта) до 0,984 (Нідерланди) (табл. 2). З цього випливає, що обрані змінні (H, S, G) спільно у середньому на 95% пояснюють зміну індексу людського розвитку. Всі розглянуті незалежні змінні відзначаються високою статистичною значущістю ($p \gg 0,05$). Відносна похибка між фактичним і прогнозованим значенням індексу людського розвитку є мінімальною, що підтверджує високу прогнозу точність моделей.

За результати інтерпретації регресійних рівнянь формуються такі аналітичні висновки. Структурні зміни у напрямку збільшення частки високо та середньо високотехнологічних виробництв у ВДВ в економіці мають значний позитивний вплив на індекс людського розвитку в країнах із низькотехнологічною промисловістю, які глибоко інтегровані у глобальні ланцюги фор-

мування вартості. Так, найвище значення відповідного коефіцієнта регресії (H) спостерігалось у таких країнах як Мальта, Кіпр, Естонія, Польща, Болгарія, Чехія, Словенія. Зокрема, у Польщі зростання коефіцієнта H на 1 в.п. сприяє збільшенню індексу людського розвитку країни на 1,187 в.п.

Натомість у країнах ЄС, економіки яких спеціалізуються на сфері послуг (Люксембургу, Португалії, Греції), а також для розвинутих південноєвропейських країн (Франції, Іспанії) структурна трансформація у напрямку зростання частки високо і середньо високотехнологічних виробництв викликає негативний вплив на індекс людського розвитку. Це, своєю чергою, відображає наявність значних структурних дисбалансів в економіці названих країн, спричинених недостатньою міжсекторальною взаємодією між сферою послуг і промисловістю. Водночас у Німеччині вплив таких структурних змін на індекс людського розвитку є помірним. Зростання коефіцієнта H на 1 в.п. сприяє збільшенню індексу людського розвитку на 0,2573 в.п. При цьому Німеччина є лідером ЄС за показником частки високо і середньо високотехнологічних виробництв у ВДВ економіки. У переважній більшості країн ЄС вплив структурних трансформацій у напрямку зростання технологічності виробництв на індекс людського розвитку проявляється через 2-3 роки (лаг = 2-3), середній показник лагу – 1,59.

Структурні зміни у напрямку зростання частки наукоємних послуг (S) у ВДВ економіки здійснюють позитивний вплив на індекс людського розвитку в усіх країнах ЄС, окрім Ірландії, Португалії і Румунії. Найвище значення коефіцієнта S спостерігалось у Швеції, Італії, Угорщині, Чехії, Хорватії Австрії, Польщі, Фінляндії Іспанії. Натомість для Мальти, Словенії, Литви, Кіпру, Люксембургу збільшення частки наукоємних послуг генерувало позитивний, але невисокий вплив на індекс людського розвитку. У німецькій економіці вплив зростання S на HDI є середнім – збільшення коефіцієнта S на 1 в.п. сприяє збільшенню HDI на 0,470 в.п. та характеризується помірною величиною. Індекс людського розвитку Угорщини є одним із найнижчих у ЄС (див. табл. 1). Проте, ця країна є серед лідерів за впливом наукоємних послуг на індекс людського розвитку і, водночас, для неї характерний середній вплив H.

Наведені порівняння свідчать про те, що задля зростання якості життя, вираженого у дослідженні індексом людського розвитку, важливим є врахування певного оптимального співвідношен-

ня між вагомістю високо і середньо високотехнологічних виробництв і наукоємних послуг, рівнем їх соціально-економічної ефективності, а також періодом виникнення відчутних ефектів. Значна варіативність впливу структурних змін у бік наукоємних послуг серед країн ЄС пояснюється різною економічною спеціалізацією економік (вагомістю секторів промисловості і сфери послуг), участю ВЕД у глобальних ланцюгах формування вартості, офшорингових схемах, повнотою виробничих процесів та соціально-економічною ефективністю. Саме тому вагомих вплив структурних трансформацій у напрямку зростання частки наукоємних послуг на індекс людського роз-

витку спостерігається для високорозвиненої економіки Швеції, але також і для перехідних економік Польщі, Чехії, Угорщини. При цьому Швеція, на відміну від останніх трьох країн, є серед лідерів і за індексом людського розвитку. Відтак, сам трансформаційний процес у напрямку S та навіть значний його вплив на індекс людського розвитку ще не є запорукою високого рівня якості життя. Позитивні ефекти впливу S на зміні індексу людського розвитку проявляються швидше (порівняно із H), однак теж характеризуються відкладеною дією, здебільшого, через 1-2 роки (лаг = 1-2), а середній показник лагу – 1,55.

Таблиця 2

Регресійні рівняння індексу людського розвитку країн ЄС

Країна ЄС	Рівняння регресії	Кількість лагів			R ²	Відносна похибка, %
		H	S	G		
Бельгія	$HDI = 0,1883 + 0,6009 \cdot H_{t-3} + 0,4084 \cdot S_{t-1} + 0,0064 \cdot G_{t-1}$	3	0	0	0,962	0,17
Болгарія	$HDI = 0,5548 + 0,9656 \cdot H_{t-1} + 0,4373 \cdot S_{t-3} + 0,0018 \cdot G_{t-3}$	0	3	3	0,946	0,88
Чехія	$HDI = 0,7481 + 0,7962 \cdot H_{t-2} + 0,8349 \cdot S_{t-2} - 0,0016 \cdot G_{t-3}$	2	2	3	0,964	0,25
Данія	$HDI = 0,6176 + 0,6971 \cdot H_{t-3} + 0,4909 \cdot S_{t-3} + 0,0015 \cdot G_{t-1}$	3	3	0	0,971	0,06
Німеччина	$HDI = 0,6379 + 0,2573 \cdot H_{t-1} + 0,4701 \cdot S_{t-1} + 0,0020 \cdot G_{t-2}$	0	1	2	0,979	0,59
Австрія	$HDI = 0,3652 + 1,5640 \cdot H_{t-1} + 0,5795 \cdot S_{t-1} + 0,0040 \cdot G_{t-1}$	0	0	0	0,918	0,09
Ірландія	$HDI = 1,5576 - 0,2404 \cdot H_{t-1} - 0,0524 \cdot S_{t-2} - 0,0068 \cdot G_{t-3}$	0	2	3	0,974	0,12
Греція	$HDI = 0,6635 - 0,9122 \cdot H_{t-1} + 0,5883 \cdot S_{t-1} + 0,0018 \cdot G_{t-1}$	1	0	0	0,975	0,14
Іспанія	$HDI = 0,5763 - 0,5210 \cdot H_{t-1} + 0,5895 \cdot S_{t-1} + 0,0031 \cdot G_{t-1}$	1	0	0	0,959	0,43
Франція	$HDI = 0,6720 - 0,8270 \cdot H_{t-1} + 0,4025 \cdot S_{t-1} + 0,0020 \cdot G_{t-1}$	0	0	0	0,979	0,16
Хорватія	$HDI = 0,4433 + 0,5569 \cdot H_{t-1} + 0,8216 \cdot S_{t-3} + 0,0029 \cdot G_{t-1}$	1	3	0	0,924	0,18
Італія	$HDI = 0,4969 + 0,7685 \cdot H_{t-3} + 0,9758 \cdot S_{t-3} + 0,0018 \cdot G_{t-1}$	3	3	0	0,891	0,52
Кіпр	$HDI = 0,5644 + 1,7516 \cdot H_{t-3} + 0,2541 \cdot S_{t-1} + 0,0027 \cdot G_{t-1}$	3	0	1	0,942	0,22
Латвія	$HDI = 0,6200 + 1,6855 \cdot H_{t-3} + 0,4451 \cdot S_{t-3} + 0,0015 \cdot G_{t-2}$	3	3	2	0,976	0,62
Литва	$HDI = 0,5827 - 1,0432 \cdot H_{t-1} + 0,2435 \cdot S_{t-1} + 0,0038 \cdot G_{t-1}$	1	1	1	0,955	0,18
Люксембург	$HDI = 0,9002 - 5,3857 \cdot H_{t-2} + 0,3118 \cdot S_{t-1} - 0,0013 \cdot G_{t-1}$	2	1	1	0,927	0,04
Угорщина	$HDI = 0,5087 + 0,4897 \cdot H_{t-2} + 0,9569 \cdot S_{t-1} + 0,0009 \cdot G_{t-2}$	2	1	2	0,959	1,10
Мальта	$HDI = 0,2747 + 4,4756 \cdot H_{t-2} + 0,1581 \cdot S_{t-1} + 0,0061 \cdot G_{t-3}$	2	1	3	0,829	1,63
Нідерланди	$HDI = 0,5000 + 0,6181 \cdot H_{t-3} + 0,4799 \cdot S_{t-2} + 0,0026 \cdot G_{t-2}$	3	2	2	0,984	0,39
Австралія	$HDI = 0,6047 + 0,5600 \cdot H_{t-1} + 0,6959 \cdot S_{t-3} + 0,0012 \cdot G_{t-3}$	0	3	3	0,981	0,09
Польща	$HDI = 0,5328 + 1,1873 \cdot H_{t-3} + 0,6943 \cdot S_{t-1} + 0,0020 \cdot G_{t-1}$	3	0	0	0,949	1,39
Португалія	$HDI = 0,7698 - 2,0900 \cdot H_{t-3} - 0,4163 \cdot S_{t-3} + 0,0036 \cdot G_{t-3}$	3	3	3	0,937	1,56
Румунія	$HDI = 0,5890 + 0,4487 \cdot H_{t-3} - 0,1023 \cdot S_{t-3} + 0,0039 \cdot G_{t-3}$	3	3	3	0,941	1,30
Словенія	$HDI = 0,6194 + 0,7787 \cdot H_{t-1} + 0,2010 \cdot S_{t-1} + 0,0022 \cdot G_{t-1}$	0	1	1	0,979	0,11
Словаччина	$HDI = 0,6465 - 0,4027 \cdot H_{t-2} + 0,4127 \cdot S_{t-1} + 0,0022 \cdot G_{t-3}$	2	1	3	0,978	0,96
Фінляндія	$HDI = 0,7230 + 0,2531 \cdot H_{t-1} + 0,6313 \cdot S_{t-3} + 0,0003 \cdot G_{t-3}$	0	3	3	0,959	0,15
Швеція	$HDI = 0,6753 + 0,5142 \cdot H_{t-2} + 1,3527 \cdot S_{t-2} - 0,0021 \cdot G_{t-1}$	2	2	0	0,895	0,96

Джерело: авторські розрахунки за даними [23], [19], [24]

Вплив економічної глобалізації на індекс людського розвитку для всіх країн ЄС є вагомим, хоча статистично менш значимим, порівняно з іншими аналізованими структурними показниками. Це вказує на те, що економічна глобалізація створює сприятливе зовнішнє середовище, є умовою і, водночас, чинником структурних трансформацій в економіці та їх якісних характеристик (ефективності, продуктивності). Як засвідчили результати розрахунків, економічна глобалізація найбільше позитивно впливає на індекс людського розвитку у Бельгії, Мальті, Естонії, Румунії, Литві, Португалії, Іспанії, Хорватії. Натомість для Ірландії, Швеції, Чехії та Люксембургу цей вплив є невисоким і навіть негативним. У Німеччині вплив економічної глобалізації на індекс людського розвитку є середнім. Звідси випливає, що вплив економічної глобалізації на індекс людського розвитку не завжди залежить від відкритості економіки, а формується також і під впливом двох розглянутих структурних показників та їх якісних характеристик. Так, Мальта, Естонія, Бельгія характеризуються високим значенням індексу економічної глобалізації, натомість Румунія, Португалія і Литва – низьким. У всіх цих країнах вплив індексу економічної глобалізації на індекс людського розвитку є порівняно високим. У переважній більшості країн ЄС вплив економічної глобалізації на індекс людського розвитку виникає через 1-2 роки (лаг = 1-2), однак у деяких країнах, зокрема, у Болгарії, Чехії, Ірландії, Мальті, Австрії цей період становить 3 роки, а середній показник лагу – 1,44.

Висновки

Проведене емпіричне дослідження дозволило обґрунтувати авторську гіпотезу про взаємозв'язок між структурними змінами в економіці та якістю життя. Рейтингова оцінка країн ЄС за індексом людського розвитку (який у дослідженні обрано індикатором якості життя), частками високо та середньо високотехнологічних виробництв і наукоємних послуг у ВДВ економік, а також індексом економічної глобалізації засвідчила, що лідерами серед країн ЄС за якістю життя є Данія, Швеція і Німеччина. Ці країни займають першість за значенням показника частки високо та середньо високотехнологічних виробництв у ВДВ економік і характеризуються порівняно середнім значенням коефіцієнта наукоємних послуг та індексу економічної глобалізації. Країнами ЄС із низьким показником якості життя є Болгарія, Румунія та Угорщина. Економіки цих країн характеризуються невисоким значенням аналізованих структурних показників та індексу

економічної глобалізації.

Результати регресійного аналізу підтвердили наявність впливу структурних трансформацій (збільшення частки високо та середньо високотехнологічних виробництв і наукоємних послуг у ВДВ економіки країни) та індексу економічної глобалізації на індекс людського розвитку. Застосування регресійних моделей у поєднанні з лагами для кожного чинника дозволило визначити величину такого впливу, а також тривалість періоду, упродовж якого цей вплив проявляється. Встановлено, що першість за величиною впливу структурних змін та індексу економічної глобалізації на якість життя здебільшого мають країни з перехідними економіками чи вузькою спеціалізацією на окремих ВЕД. Обґрунтовано, що для відчутної зміни (>1%) величини індексу людського розвитку під впливом структурних трансформацій економіки потрібен значний період часу (15-20 років).

З результатів детального економетричного аналізу впливу структурних трансформацій на якість життя у країнах ЄС випливають важливі висновки для України на її шляху до євроінтеграції, надто в умовах необхідності повоєнного реконструктивного відновлення національної економіки. З огляду на низьку продуктивність останньої і нагальну потребу в прискореному зростанні, найбільш релевантним для України є досвід трансформації перехідних економік таких країн як Польща, Чехія, Словаччина і Угорщина. Названі країни продемонстрували вагомі структурні зміни у напрямку збільшення частки у ВДВ економіки наукоємних послуг та значне зростання індексу людського розвитку. Однак рівень якості життя у цих країнах усе ще залишається найнижчим у ЄС. Ймовірно, ключовим чинником, який спричинив певні структурні дисбаланси, стала інтенсивна інтеграція високо та середньо високотехнологічних виробництв у глобальні ланцюги формування вартості із роллю виконавця певних низькопродуктивних послуг і погодження на значний іноземний контроль ВДВ економіки. Структурні зміни у напрямку до наукоємних послуг із порівняно низькопродуктивними високотехнологічними виробництвами не забезпечують бажаного якісного росту якості життя. У підсумку, така трансформація спровокувала значний ризик потрапляння економік цих країн до «пастки середнього доходу».

Структурна трансформація у напрямку розвитку високо і середньо високотехнологічних виробництв є критично важливою для України, оскільки вона потенційно забезпечує вище зрос-

тання індексу людського розвитку у перехідних економіках. Надання пріоритету цьому сектору забезпечить базу для стійкого реконструктивного економічного розвитку. Однак Україна має уникати помилок сусідів, високо і середньо високотехнологічні виробництва яких здебільшого спеціалізуються на виконанні низькопродуктивних процесів у рамках офшорингу. Натомість необхідна концентрація на науково-технологічних розробках (позитивний досвід Німеччини), а не на трудомістких складальних процесах (негативний досвід Чехії). За цих умов критично важливим є збільшення інвестицій у нові технології і дослідження.

Водночас розвиток наукоємних послуг на сьогоднішньому етапі економічного розвитку України теж є необхідним пріоритетом. Високий позитивний вплив цього сектору, зафіксований у Чехії, Польщі та Угорщині, підтверджує його важливість як джерела підвищення якості життя. Проте, спеціалізація лише на цьому секторі без відповідного розвитку високопродуктивних виробництв не забезпечить бажаних соціальних результатів. Цю тезу підтверджує приклад названих країн, які, незважаючи на значні структурні зрушення в економіці, досі мають найнижчий індекс людського розвитку у ЄС. Тому для України безальтернативним пріоритетом повоєнного відновлення має бути прискорений розвиток високо і середньо високотехнологічних виробництв у поєднанні з сектором наукоємних послуг.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Державна служба статистики України. Статистична інформація. URL: https://ukrstat.gov.ua/operativ/oper_new.html (дата звернення: 30.08.2025).
2. International Monetary Fund. GDP per capita. World Economic Outlook. 2025. URL: <https://www.imf.org/en/publications/weo/weo-database/2025/april/weo-report?c=944,964,968,926&s=NGDPDPC&sy=2010&ey=2026&ssm=0&scsm=1&ssd=1&ssc=1&ssc=1&sic=0&sort=country&ds=.&br=0> (дата звернення: 30.08.2025).
3. Kuznets S. Economic Growth and Structure: Selected Essays. New York: Norton, 1965.
4. Lewis W. A. Economic development with unlimited supplies of labour. *The Manchester School*. 1954. Vol. 22, no. 2. P. 139–191. DOI: 10.1111/j.1467-9957.1954.tb00021.x.
5. Clark, C. The Conditions of Economic Progress. London: Macmillan and Co., 1940. URL: <https://archive.org/details/in.ernet.dli.2015.223779/page/n5/mode/2up> (дата звернення: 30.08.2025).
6. Leontief W. Input-output economics. New York: Oxford University Press, 1966. URL: <https://archive.org/details/inputoutputecono0000unse/page/n5/mode/2up> (дата звернення: 30.08.2025).
7. Nasution A., Wulandari M., Hasugian F., Dachi I., Hasibuan A., Maulana J., Muntaza K. Analysis of the Effect of Structural Transformation of The Economy. *International Journal Of Education, Social Studies, And Management (IJESSM)*. 2024. Vol. 4. P. 368-376. DOI: 10.52121/ijessm.v4i2.256 (дата звернення: 30.08.2025).
8. Ishchuk S., Sozansky L. Structural Transformation in EU Economies: a Possible Development Path for Ukraine. *Studies of the Industrial Geography Commission of the Polish Geographical Society*. 2025. Vol. 39. DOI: 10.24917/20801653.391.5 (дата звернення: 30.08.2025).
9. Novak Z. Structural Change in Central and South Eastern Europe Does Technological Efficiency Harm the Labour Market? *Sustainability*. 2020. Vol. 12, no. 11. Art. 4704. DOI: 10.3390/su12114704 (дата звернення: 30.08.2025).
10. McMillan M., Rodrik D., Sepulveda C. Structural Change, Fundamentals and Growth: A Framework and Case Studies. *NBER Working Paper*. 2017. No. 23378. URL: https://www.nber.org/system/files/working_papers/w23378/w23378.pdf (дата звернення: 30.08.2025).
11. Van der Hoeven R., Iyer D., Benni N. Structural transformation and labour markets in Asia and the Pacific: Towards a more inclusive and sustainable future. *United Nations Development Programme*. 2024. URL: <https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2024-02/Structural%20Transformation%20in%20APAC%20Study-D5.pdf> (дата звернення: 30.08.2025).
12. Cyrek M. Structural Conditions of Income Inequality Convergence Within the European Union. *Sustainability*. 2025. Vol. 17, no. 14. Art. 6318. DOI: 10.3390/su17146318 (дата звернення: 30.08.2025).
13. European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions. Structural change in EU labour markets: A generation of employment shifts. *Publications Office of the European Union*. 2025. URL: <https://www.eurofound.europa.eu/en/publications/all/structural-change-eu-labour-markets-generation-employment-shifts> (дата звернення: 30.08.2025).
14. Duernecker, G., & Sanchez-Martinez, M. Structural change and productivity growth in Europe Past, present and future. *European Economic Review*. 2023. Vol. 151 (C). DOI: 10.1016/j.euroecorev.2022.104329 (дата звернення: 30.08.2025).
15. Zivcicova E., Masarova T., Gullerova M. Change in the quality of life in different countries of the world: Assessment on the EQLS database. *Problems and Perspectives in Management*. 2023. Vol. 21, no. 3. P. 558–572. DOI: 10.21511/ppm.21(3).2023.44 (дата звернення: 30.08.2025).
16. Rogge N., Van Nijverseel I. Quality of life in the European Union: A multidimensional analysis. *Social Indicators Research*. 2019. Vol. 141, no. 2. P. 765–789. DOI: 10.1007/

s11205-018-1854-y (дата звернення: 30.08.2025).

17. Caldarella B., Mazzilli D., Patelli A., Sbardella A. Structural Change, Employment, and Inequality in Europe: an Economic Complexity Approach. *MERIT Working Papers*. No. 2024-033. UNU-MERIT, 2024. URL: <https://cris.maastrichtuniversity.nl/en/publications/structural-change-employment-and-inequality-in-europe-an-economic> (дата звернення: 30.08.2025).

18. United Nations Human Settlements Programme. Structural transformation in developing countries: Cross regional analysis. *HS/018/16E*. 2016. URL: <https://unhabitat.org/sites/default/files/download-manager-files/Structural%20Transformation%20in%20Developing%20Countries-FINAL.pdf> (дата звернення: 30.08.2025).

19. Eurostat. Statistical database. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/data/database> (дата звернення: 30.08.2025).

20. World Health Organization. WHOQOL – Measuring Quality of Life. 2025. URL: <https://www.who.int/tools/whoqol> (дата звернення: 30.08.2025).

21. Eurostat. Quality of life in Europe – facts and views. 2025. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Quality_of_life_indicators (дата звернення: 30.08.2025).

22. Organisation for Economic Co-operation and Development. Better Life Index. 2025. URL: <https://www.oecdbetterlifeindex.org/> (дата звернення: 30.08.2025).

23. United Nations Development Programme. Human Development Index (HDI). 2025. URL: <https://hdr.undp.org/data-center/human-development-index#/indicies/HDI> (дата звернення: 30.08.2025).

24. KOF Globalisation Index. 2025. URL: <https://kof.ethz.ch/en/forecasts-and-indicators/indicators/kof-globalisation-index.html> (дата звернення: 30.08.2025).

25. High-tech industry and knowledge-intensive services (htec). *Eurostat*. 2025. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/htec_esms.htm#:~:text=High%2Dtech%20industry%20and%20knowledge%2Dintensive%20services%20 (дата звернення: 30.08.2025).

Надійшла до редакції 11.09.2025.

Рецензовано 20.09.2025.

Схвалено до друку 19.11.2025.

Опубліковано 25.12.2025.

THEORETICAL AND APPLIED ASPECTS OF STRUCTURAL ECONOMIC TRANSFORMATION AND ITS IMPACT ON QUALITY OF LIFE: EUROPEAN EXPERIENCE AND IMPLICATIONS FOR UKRAINE

L. Sozanskyy

The article theoretically and empirically substantiates the hypothesis that: structural economic transformations (focused on high-tech and medium-high-tech manufacturing, and knowledge-intensive services) and economic globalization influence the quality of life in EU countries, as measured by the Human Development Index (HDI). To empirically prove the hypothesis, individual regressions were used for each EU country. The models were calculated using the Ordinary Least Squares (OLS) method, applying adaptive time lags for each independent variable. A significant differentiation in the impact of structural changes on the Human Development Index was found, depending on the structural and qualitative parameters of the country's functioning and specialization. It is proven that structural changes in the direction of increasing the share of high-tech and medium-high-tech manufacturing, knowledge-intensive services, and economic globalization have a significant impact on the Human Development Index in transition economies and/or countries with a narrow specialization in specific types of economic activities (NACE). Conversely, in highly developed economies, the influence of structural changes on the quality of life is moderate. The highest Human Development Index is observed in countries where the technological structure of the Gross Value Added (GVA) is optimally combined, and the priority of economic development is efficiency, productivity, technological advancement, and innovativeness in the activities of high-tech and medium-high-tech manufacturing. It is established that, in most EU countries, the impact of structural transformations and economic globalization on the quality of life is delayed, manifesting after 1-3 years. It is theoretically and empirically substantiated that labor productivity is not a key driver of structural changes, but merely their result, which depends on the application of technologies, the innovativeness of production processes, socio-economic efficiency, and the production role of the country's high-tech and medium-high-tech manufacturing and knowledge-intensive services in global value chains (GVCs). Based on the research results, conclusions regarding the priorities for the reconstruction and development of the Ukrainian economy are formulated.

Keywords: high-tech, medium-high-tech manufacturing, knowledge-intensive services, labor productivity, structural economic transformation, economic globalization, Human Development Index.

**THEORETICAL AND APPLIED ASPECTS OF
STRUCTURAL ECONOMIC TRANSFORMATION AND
ITS IMPACT ON QUALITY OF LIFE: EUROPEAN
EXPERIENCE AND IMPLICATIONS FOR UKRAINE**

Sozansky L.

State Institution “Dolishnyi Institute of Regional Research of
the NAS of Ukraine”, Lviv, Ukraine

e-mail: ls.ird2@ukr.net,

Sozansky L. ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7854-3310>

The article theoretically and empirically substantiates the hypothesis that: structural economic transformations (focused on high-tech and medium-high-tech manufacturing, and knowledge-intensive services) and economic globalization influence the quality of life in EU countries, as measured by the Human Development Index (HDI). To empirically prove the hypothesis, individual regressions were used for each EU country. The models were calculated using the Ordinary Least Squares (OLS) method, applying adaptive time lags for each independent variable. A significant differentiation in the impact of structural changes on the Human Development Index was found, depending on the structural and qualitative parameters of the country's functioning and specialization. It is proven that structural changes in the direction of increasing the share of high-tech and medium-high-tech manufacturing, knowledge-intensive services, and economic globalization have a significant impact on the Human Development Index in transition economies and/or countries with a narrow specialization in specific types of economic activities (NACE). Conversely, in highly developed economies, the influence of structural changes on the quality of life is moderate. The highest Human Development Index is observed in countries where the technological structure of the Gross Value Added (GVA) is optimally combined, and the priority of economic development is efficiency, productivity, technological advancement, and innovativeness in the activities of high-tech and medium-high-tech manufacturing. It is established that, in most EU countries, the impact of structural transformations and economic globalization on the quality of life is delayed, manifesting after 1-3 years. It is theoretically and empirically substantiated that labor productivity is not a key driver of structural changes, but merely their result, which depends on the application of technologies, the innovativeness of production processes, socio-economic efficiency, and the production role of the country's high-tech and medium-high-tech manufacturing and knowledge-intensive services in global value chains (GVCs). Based on the research results, conclusions regarding the priorities for the reconstruction and development of the Ukrainian economy are formulated.

Keywords: high-tech, medium-high-tech manufacturing, knowledge-intensive services, labor productivity, structural economic transformation, economic globalization, Human Development Index.

REFERENCES

1. State Statistics Service of Ukraine (2025). *statistical information. ukrstat.gov.ua*. Retrieved from https://ukrstat.gov.ua/operativ/oper_new.html [in Ukrainian].
2. Kuznets, S. (1965). *Economic growth and structure: Selected essays*. Norton.
3. Lewis, W. A. (1954). Economic development with unlimited supplies of labour. *The Manchester School*, 22(2), 139–191. DOI: <https://doi.org/10.1111/j.1467-9957.1954.tb00021.x>.
4. Clark, C. (1940). *The conditions of economic progress*. Macmillan and Co.ltd. Retrieved from <https://archive.org/details/in.ernet.dli.2015.223779/mode/2up>.
5. Leontief, W. (1966). *Input-output economics*. Oxford University Press. Retrieved from <https://archive.org/details/inputoutputecono0000unse/page/n5/mode/2up>.
6. International Monetary Fund. (2025). GDP per capita. www.imf.org. Retrieved from <https://www.imf.org/en/publications/weo/weo-database/2025/april/weo-report?c=944,964,968,926&s=NGDPDPC&sy=2010&ey=2026&ssm=0&scsm=1&ssd=1&scs=1&ssc=1&sic=0&sort=country&ds=.&br=0>.
7. Nasution, A., Wulandari, M., Hasugian, F., Dachi, I., Hasibuan, A., Maulana, J., & Muntaza, K. (2024). Analysis of the Effect of Structural Transformation of The Economy. *International Journal Of Education, Social Studies, And Management (IJESSM)*, 4, 368–376. DOI: <https://doi.org/10.52121/ijessm.v4i2.256>.
8. Ishchuk, S., & Sozansky, L. (2025). Structural Transformation in EU Economies: a Possible Development Path for Ukraine. *Studies of the Industrial Geography Commission of the Polish Geographical Society*, 39. DOI: <https://doi.org/10.24917/20801653.391.5>.
9. Novak, Z. (2020). Structural Change in Central and South Eastern Europe Does Technological Efficiency Harm the Labour Market? *Sustainability*, 12(11), 4704. DOI: <https://doi.org/10.3390/su12114704>.
10. McMillan, M., Rodrik, D., & Sepulveda, C. (2017). Structural change, fundamentals and growth: A framework and case studies. *NBER Working Paper*, No. 23378. Retrieved from https://www.nber.org/system/files/working_papers/w23378/w23378.pdf.
11. Cyrek, M. (2025). Structural Conditions of Income Inequality Convergence Within the European Union. *Sustainability*, 17(14), 6318. DOI: <https://doi.org/10.3390/su17146318>.
12. Van der Hoeven, R., Iyer, D., & Benni, N. (2024). Structural transformation and labour markets in Asia and the Pacific: Towards a more inclusive and sustainable future. United Nations Development Programme. www.undp.org. Retrieved from <https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2024-02/Structural%20Transformation%20in%20APAC%20Study-D5.pdf>.

13. European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions. (2025). Structural change in EU labour markets: A generation of employment shifts. Publications Office of the European Union. www.eurofound.europa.eu. Retrieved from <https://www.eurofound.europa.eu/en/publications/all/structural-change-eu-labour-markets-generation-employment-shifts>.
14. Duernecker, G., & Sanchez-Martinez, M. (2023). Structural change and productivity growth in Europe – Past, present and future. *European Economic Review*, 151(C). DOI: <https://doi.org/10.1016/j.euroecorev.2022.104329>.
15. Zivcicova, E., Masarova, T., & Gullerova, M. (2023). Change in the quality of life in different countries of the world: Assessment on the EQLS database. *Problems and Perspectives in Management*, 21(3), 558–572. DOI: [https://doi.org/10.21511/ppm.21\(3\).2023.44](https://doi.org/10.21511/ppm.21(3).2023.44).
16. Rogge, N., & Van Nijverseel, I. (2019). Quality of life in the European Union: A multidimensional analysis. *Social Indicators Research*, 141(2), 765–789. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11205-018-1854-y>.
17. Caldarola, B., Mazzilli, D., Patelli, A., & Sbardella, A. (2024). Structural change, employment, and inequality in Europe: An economic complexity approach. *MERIT Working Papers*, 2024-033. UNU-MERIT. Retrieved from <https://cris.maastrichtuniversity.nl/en/publications/structural-change-employment-and-inequality-in-europe-an-economic>.
18. United Nations Human Settlements Programme. (2016). Structural transformation in developing countries: Cross regional analysis (HS/018/16E). *unhabitat.org*. Retrieved from <https://unhabitat.org/sites/default/files/download-manager-files/Structural%20Transformation%20in%20Developing%20Countries-FINAL.pdf>.
19. Eurostat (2025). *Statistical database*. *ec.europa.eu*. Retrieved from <https://ec.europa.eu/eurostat/data/database>.
20. World Health Organization. (n.d.). WHOQOL – Measuring Quality of Life. *www.who.int*. Retrieved from <https://www.who.int/tools/whoqol>.
21. Eurostat. (n.d.). Quality of life in Europe – Facts and views. Retrieved from https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Quality_of_life_indicators
22. Organisation for Economic Co-operation and Development. (n.d.). Better Life Index. *www.oecdbetterlifeindex.org*. Retrieved from <https://www.oecdbetterlifeindex.org/>.
23. United Nations Development Programme. (n.d.). Human Development Index (HDI). *hdr.undp.org*. Retrieved from <https://hdr.undp.org/data-center/human-development-index#/indicies/HDI>.
24. KOF Globalisation Index. (2025). *kof.ethz.ch*. Retrieved from <https://kof.ethz.ch/en/forecasts-and-indicators/indicators/kof-globalisation-index.html>.
25. Eurostat. (2025). High-tech industry and knowledge-intensive services (htec). *ec.europa.eu*. retrieved from https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/htec_esms.htm#:~:text=High%2Dtech%20industry%20and%20knowledge%2Dintensive%20services%20.